

Корінь Анна,
студентка 4 курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **В. В. Бурназова,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

ЗМІСТ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ПОЕТАПНОГО ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ МАТЕРІАЛУ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ СТУДЕНТАМИ В КЛАСІ ФОРТЕПІАНО ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Актуальність. Прискорене збільшення об'єму інформації в умовах бурхливого розвитку комунікативного простору вимагає від педагогічної науки переорієнтації на пошуки ефективних форм і методів професійної підготовки музикантів-інструменталістів. Особливої актуальності набуває проблема музичної пам'яті студентів-піаністів у процесі роботи над музичними творами, від розв'язання якої залежить не лише швидкість і якість запам'ятовування матеріалу, а й успішність його інтерпретації в умовах сценічної діяльності.

Ступінь досліджуваності проблеми. Упродовж XIX–XXI століть проблема запам'ятовування матеріалу музичних творів турбувала не одне покоління визначних діячів музичного мистецтва. Цінні поради щодо питання специфічних прийомів вивчення музичних творів напам'ять знайшли своє відображення в підручниках, наукових працях і статтях видатних музикантів та педагогів. Зокрема Й. Гофман, Л. Маккіннон, С. Савшинський та інші, пов'язували прийоми запам'ятовування зі специфікою роботи різновидів музичної пам'яті (слухової, зорової, логічної та рухової); Л. Баренбойм, О. Гольденвейзер, В. Муцмахер та інші – з педагогічним управлінням процесом довільного та мимовільного оволодіння необхідною інформацією; Б. Асаф'єв, Л. Гінзбург, А. Малінковська та інші – з опорою на побудову мелодико-інтонаційних ліній у художньо-естетичних стилях музичних творів; Г. Коган, В. Муцмахер, Г. Нейгауз та інші – з наданням пріоритетного значення інтерпретаційному мисленню виконавців тощо.

Натомість, аналіз науково-методичної літератури з досліджуваної проблеми, надають змогу зробити висновок, що не висвітленими залишились питання специфіки запам'ятовування матеріалу музичних творів з урахуванням сучасних досягнень психологічної науки. Цим і зумовлений вибір теми дослідження.

Мета і методи дослідження. висвітлити зміст інноваційних методів поетапного запам'ятовування матеріалу музичних творів, застосування яких забезпечить якісну підготовку студента-піаніста вищого педагогічного навчального закладу до сценічних виступів.

Сутність дослідження. Музична пам'ять являє собою здібність людини до запам'ятовування, збереження у свідомості та наступного відтворення музичного матеріалу. Якість оволодіння матеріалом музичних творів залежить від індивідуальних властивостей пам'яті студента-піаніста. За сучасними дослідженнями Р. Аткинсона, Е. Єгорової, С. Кисіля, О. Кондратьєвої, С. Маринова, І. Москаленка, Д. Нормана, І. Хофмана,

В. Шапаря та інших психологів, пам'ять особистості має трьохкомпонентну структуру: сенсорний реєстр; короткострокову та довгострокову пам'ять [1].

Сенсорний реєстр – це самостійний компонент музичної пам'яті студента-піаніста, який забезпечує сприйняття зовнішньої інформації зоровими, слуховими або дотиковими рецепторами і перенесення її до короткострокової або довгострокової пам'яті. Однією з функціональних особливостей сенсорного реєстру є короткочасність збереження чіткого образу, який розпадається відразу після його перенесення до будь-якої складової музичної пам'яті.

Короткострокова музична пам'ять студента-піаніста характеризується обмеженою ємністю. У ній формується копія образу, сприйнятого сенсорним реєстром або утвореного з вихідної інформації довгострокової пам'яті. Основними властивостями короткострокової пам'яті є короткочасність збереження чіткого образу новосприйнятого матеріалу та його обробка в межах її обсягу.

Довгострокова музична пам'ять студента-піаніста – це складова великої ємності, де запам'ятована інформація зберігається у відповідних кодах. Ефективність процесів її запам'ятовування визначається доступністю засвоєного матеріалу для подальшого використання. Однією з найбільш вразливих особливостей цієї функціональної структури музичної пам'яті є процеси пошуків необхідної інформації.

Доцільніше раціонально використовувати індивідуальні можливості роботи короткострокової пам'яті студента-піаніста, тобто “слідкувати” за тим, щоб у цю функціональну складову водночас потрапляло не більше інформації, ніж вона спроможна одночасно якісно обробити. Урахування цієї специфіки роботи короткострокової пам'яті студента-піаніста надає змогу розробити інноваційні методи запам'ятовування матеріалу музичних творів у процесі підготовки до сценічних виступів, які ґрунтуються виключно на їх внутрішніх умовах навчально-виконавської діяльності.

Сутність цих інноваційних методів зводиться до того, що на першому етапі під час загального ознайомлення з музичним твором його матеріал сприймається одночасно лише в такій кількості, яка не перебільшує обсяг короткострокової пам'яті студента-піаніста. Для цього, перш за все, встановлюється одиниця музичної інформації, якою мислить студент-піаніст на початковій стадії роботи над твором, виходячи з індивідуальних особливостей та рівня його виконавської майстерності. Нею може бути як одна нота, так і мотив, гармонійне чи змістове угруповання тощо. Слід зазначити, що з підвищенням рівня виконавської майстерності студента-піаніста величина окремо взятої інформаційної одиниці, як правило, збільшується. Перед першим програванням музичного твору від початку до кінця студент-піаніст спрямовує свої зусилля на сприймання лише його текстової інформації, яка легко і швидко читається, але провідними мають бути авторські (нотні) позначення в метро-ритмічній організації. Якщо студент-піаніст не в змозі безупинно їх прочитати, то це свідчить про те, що цей твір є занадто складним і не відповідає його рівню виконавської майстерності. Багаторазове програвання музичного твору дозволяє студенту-піаністу збільшити кількість одночасного утримання інформаційних одиниць в короткостроковій пам'яті, оскільки швидкість

розпізнання їх уже знайомих і легко диференційованих ознак збільшується. У свою чергу, віртуозні твори та пасажі вимагають більш ретельного “розгляду” нотного тексту, тому вони можуть спочатку програватися фрагментарно.

Сутність другого етапу інноваційних методів запам'ятовування матеріалу музичних творів студентом-піаністом у процесі підготовки до сценічних виступів зводиться до того, що всі зусилля спрямовуються на послідовне оволодіння системою текстової інформації з пріоритетним місцем у ній (системі) звуковисотних (нотних) авторських позначень.

Довільне заучування студентом-піаністом матеріалу музичного твору розпочинається зі звуковисотних нотних авторських позначень у нерозривному зв'язку з мелодико-ритмічною лінією в гнучкому інтонаційно-фразовому розвитку. Порушення цієї першочерговості призведе до формальної “зубрячки”. Таке заучування проходить завдяки методу повторення.

Щоб опрацьований матеріал у період відсутності гри не забувався, а закріплювався, застосовується ланцюжковий метод оволодіння інформацією, а саме: – довільно заучується перший фрагмент; – повторюється перший фрагмент, довільно заучується другий; – повторюються перший та другий фрагменти, довільно заучується третій; – повторюються перший, другий та третій фрагменти, довільно заучується четвертий тощо. Таким чином проходить засвоєння фрагментів музичного матеріалу, які поступово об'єднуються в глобальні інформаційні одиниці – фрази, речення, періоди і т.п. Вони сприймаються укрупненими інформаційними одиницями та вміщуються в обсяг короткострокової пам'яті студента-піаніста (третій етап інноваційних методів запам'ятовування матеріалу музичних творів студентом-піаністом) [2].

Основні висновки. Підсумовуючи вищезазначене, варто підкреслити, що кожен акт засвоєння музичного твору у своєму психологічному аспекті — це діяльність не однієї психологічної функції (сприйняття, пам'яті, мислення чи емоцій), а складна динамічна та взаємопроникаюча єдність і різноманітність усіх функцій і сторін психологічно цілісної особистості [3, с.28].

Продуктивність процесу запам'ятовування матеріалу музичних творів студентом-піаністом значно зростає, якщо сумарна кількість інформаційних одиниць будь-якого фрагменту, призначеного для довільного заучування методом повторення та образного уявлення, не перебільшуватиме обсяг його короткострокової пам'яті. Першочергове запам'ятовування звуковисотних (нотних) авторських позначень у нерозривному зв'язку з мелодико-ритмічною лінією в гнучкому інтонаційно-фразовому розвитку та моторикою сприяє успішному засвоєнню іншої інформації матеріалу музичних творів, оскільки складає основу їх інтеграції у цілісну конструкцію програми техніко-тактичних дій студента-піаніста. Довільне заучування матеріалу музичних творів по фрагментах, яким властиві закінчені або відносно закінчені музичні думки, сприяє усвідомленому запам'ятовуванню його змісту та зверненню довгого ланцюжка дрібних інформаційних одиниць в угруповання при мінімальній кількості повторень.

Отже, дана проблема є актуальною і потребує подальшого

дослідження психологічних процесів, пов'язаних із концертним виконанням, визначення нових шляхів та специфічних прийомів вивчення музичних творів напам'ять.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аткинсон Р. Человеческая память и процесс обучения / Ричард Аткинсон ; [пер. с англ. и общ.ред. Ю. М. Забродина, Б. Ф. Ломова]. – М. : Прогресс, 1980. – 526 с. 2.
2. Інноваційні технології поетапного запам'ятовування матеріалу музичних творів студентом-піаністом / Т. І. Юник // *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер : Педагогічні науки.* – 2016. – Вип. 1. – С. 334-342. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpu_2016_1_57
3. Коган Г. Работа пианиста / Г. Коган. – М.: Классика – XXI, 2004. – 204 с.
4. Хофман И. Активная память. Экспериментальные исследования и теории человеческой памяти / И. Хофман; [пер. с нем. К. М. Шоломия]; общ. ред. и предисл. Б. М. Величковского, Н. К. Корсаковой. – М.: Прогресс, 1986. – 308 с
5. Юник Д. Г. Виконавська надійність музикантів: зміст, структура і методика формування : [монографія] / Дмитро Григорович Юник. – К. : ДАКККіМ, 2009. – 338, [2] с.

Вікторія Кулик,

студентка 4 курсу

Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **Т.І. Сердюк**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ЗНАЧЕННЯ КЛАСИЧНОГО ТРЕНАЖУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СПОРТСМЕНА-ВИКОНАВЦЯ БАЛЬНОГО ТАНЦЮ

Класичний танець є фундаментом усіх сценічних видів танцю. Заняття класичним танцем – це трудомістка навчальна робота, скрупульозне відпрацювання танцювальних рухів, щоденні заняття над своїм тілом, спрямовані на розтягування, зміцнення та підготовку м'язів і суглобів до танцювальної практики.

За багатовікову історію класичний танець виробив і затвердив свою систему підготовки не тільки артистів балету, а й виконавців інших видів хореографічного мистецтва. Не є винятком і спортсмени-танцюристи бальної хореографії, в процесі підготовки яких заняття класичним танцем мають важливе значення в досягненні бажаних результатів. Тому **метою** тез є розкриття значення класичного тренажу в розвитку техніки танцюра спортивного бального танцю та виявлення особливості застосування вправ класичного екзерсису в бальній хореографії.

Хореографічна підготовка в спортивних танцях базується, головним чином, на класичній основі, розробленої в балеті. Однак вона має ряд характерних особливостей, які, перш за все, визначаються відмінностями